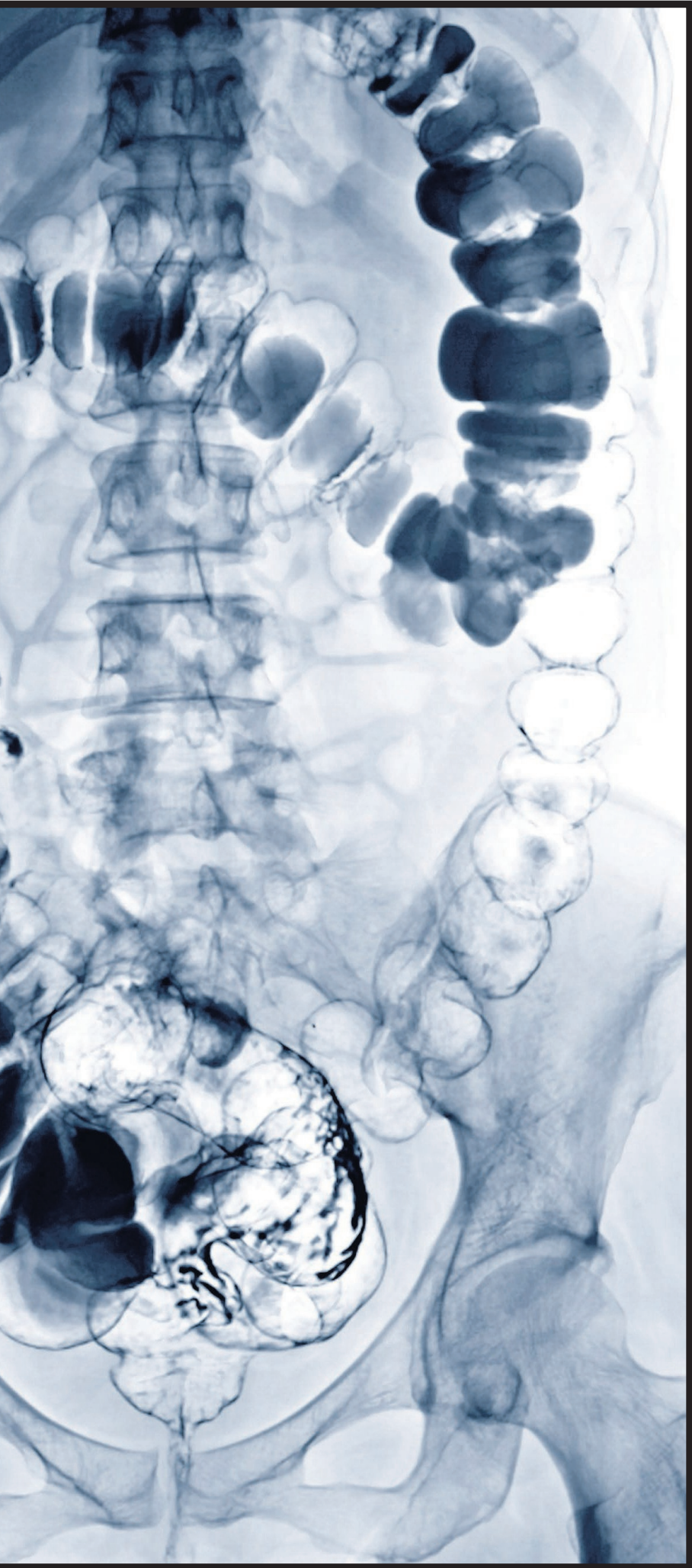




Röntgen-
foto van een
dikke darm
die gemaakt
is voor een
onderzoek
naar darm-
kanker.

Foto Getty

Visser signaleert ook een trend in omgekeerde richting. Het aantal rokers is de afgelopen decennia gedaald, het effect daarvan wordt nu zichtbaar bij patiënten onder de 50: in die groep begint het aantal patiënten voorzichtig te dalen. Oudere, verstokte rokers, stoppen minder snel en zelfs als ze dat doen, is het effect minder groot, omdat de schade in hun longen dan al is aangericht.

Hetzelfde geldt voor melanoom, de meest agressieve vorm van huidkanker. Het aantal 70-plussers met die vorm van kanker neemt flink toe, zegt Visser, terwijl bij de 50-minners een voorzichtige daling zichtbaar is. 'De jongeren zijn opgevoed met de boodschap dat ze

moeten smeren en uit de zon moeten blijven. Bij ouderen is al zonschade aangericht.'

Op de polikliniek voor jonge darmkankerpatiënten in het Antoni van Leeuwenhoek is de zorg toegespitst op de leeftijd van de doelgroep. Jonge patiënten hebben bijvoorbeeld vragen over de gevolgen van de behandeling voor hun werk en hun studie, maar willen ook van alles weten over het effect op hun vruchtbaarheid en hun seksualiteit, vertelt Bolhuis.

Het in kanker gespecialiseerde ziekenhuis merkt dat ook jonge patiënten met maag- en slokdarmkanker aparte zorg behoeven. Daarom is er onlangs ook voor die groep een aparte polikliniek geopend.



Biologica Jean-Pierre Geelen

Dassen en daders

*Dassen worden vergiftigd of op andere manieren gedood en de daders hebben vrij spel: **het bos is een jungle** geworden.*

Op zonnige momenten zou je kunnen denken dat de menselijke beschaving zich ontwikkelt in een stijgende lijn.

In ten minste één opzicht zijn we toch weer terug in de middeleeuwen. Dat constateerde de toezichthouder natuur van de provincie Gelderland begin dit jaar, nadat een 32-jarige man uit Ede was aangehouden die met drie honden enkele dassen in hun burcht had gedood.

Het was weer eens 'het topje van de ijsberg', een journalistiek cliché dat in dit geval betekent dat in de Nederlandse natuur 'dingen gebeuren die het daglicht niet kunnen verdragen', zoals een ecooloog van de organisatie Das & Boom tegen de NOS zei. 'Wel vaker doden mensen dassen, vernielen hun burchten. Die hebben veel ingangen en zijn makkelijk te vinden. Ze steken een stokerin, gieten gier in het gat of vergassen de dassen.'

Middeleeuwse rituelen: 'Vroeger werden hondengevechten met dassen gehouden. Dan werden dassen in hun burcht verwond door honden. Eenmaal verzwakt, werden de dassen uitgegraven en meegenomen naar de arena. Mensen wedden op de vechthonden, kijken hoelang de das het uithoudt.'

Afgelopen Goede Vrijdag was er nieuw lijden. Een boswachter vond in natuurgebied Maasheggen, op de grens van Noord-Brabant en Gelderland, wit poeder bij de ingangen van vijf dassenburchten. Waarschijnlijk carbid, vertelde de boswachter aan NRC, vermengd met vismeel voor de geur. Als dat gif in aanraking komt met (regen)water, produceert het brandbaar gas dat de dassen in de burcht in ademnood kan brengen.

Schrale troost voor de geschokte natuurliefhebber: er zijn geen dode dassen gevonden. Wel verse sporen bij andere ingangen, die erop zouden duiden dat de dieren de gifhoopjes hebben omzeild.

Wat hebben sommige mensen toch tegen dassen? Rond 1900 leefden er volgens de Zoogdierverseniging nog zo'n twaalfduizend in Nederland. Door vervolging was dat aantal in 1960 nog maar twaalfhonderd. Andere tijden: 'In Zuid-Limburg waren tot 1960 dassenvlees en potjes dassenvet nog op straat te koop om-

dat werd gedacht dat dassenvet een geneeskrachtige werking had bij allerlei mijnwerkerskwalen.'

Na beschermingsplannen groeide de populatie sinds de jaren tachtig weer tot ruim zeventuizend. Jaarlijks sterven er zo'n zeventhonderd in het verkeer. Kennelijk is dat laatste sommigen niet genoeg.

Volgens berichten zijn het nu vaak boeren die last hebben van oogstschade door de das. Vergiftigen is voor hen niet gangbaar: 'Vaker dichten ze de dassentunnels met een shovel. Stenen erin, stukken boom erop.' De aardappelboer in Maasheggen, die naast de plek des onheils boert, staat buiten verdenking: de das is geen aardappeleter, de boer leeft al twintig jaar vreedzaam samen met de marterachtige.

Intussen wordt de arme das al voldoende gestraft. Het dier eet veel regenwormen, en daar treft hij het

“
Jaarlijks sterven zo'n zeventhonderd dassen in het verkeer. Kennelijk is dat sommigen niet genoeg

ook al niet mee. Eieren van hobbykippen bevatten, bleek vorige week, te veel pfas omdat ook zij regenwormen eten, waarin het chemisch goedje zich ophoopt.

Na berichten over misdadige dierendodingen hoor je zelden over de afloop. De politie gaat een getuigenoproep plaatsen op de socialemediakanalen van de dierenpolitie Oost-Brabant, zo schreef NRC.

Dat schiet lekker op, maar niet heus. Daders kunnen hun gang gaan, want toezichthoudende instanties zijn ingekrompen of wegbezuinigd. Het bos is een jungle geworden. Nu de bossen volhangen met wildcamera's, zou het harder opschieten de beelden daarvan goed te bekijken.

Nu de middeleeuwen terug zijn, moet het strafbeleid misschien meebewegen: de brandstapel, gedwongen castratie, of verwurgen – met een eigentijdse stropdas.

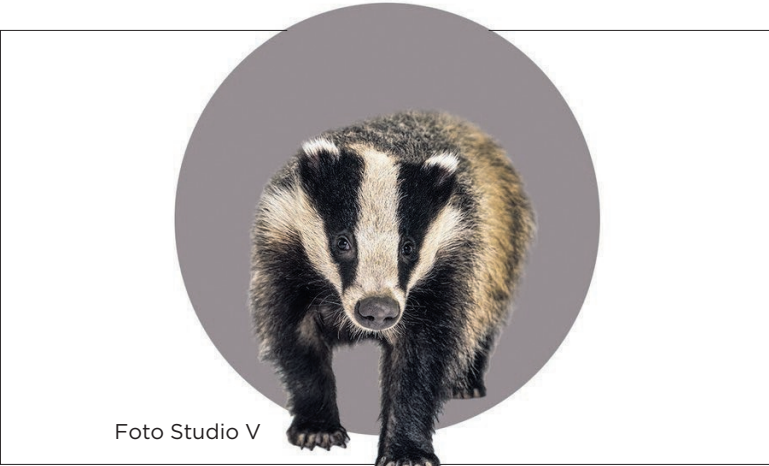


Foto Studio V